

Kritiek bisschoppen en PKN op overheidsbeleid religieus erfgoed

Hilversum (Van onze redactie) 11 december 2008 - De Nederlandse rk-bisschoppenconferentie en het bestuur van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) gaan voortaan gezamenlijk de problemen met betrekking tot behoud en beheer van het kerkelijk religieus erfgoed te lijf. Beide hebben in deze kwestie forse kritiek op de overheid, omdat die op 'grote afstand' zou blijven. Dat hebben het Nederlands rk-kerkgenootschap en de PKN vandaag in een gezamenlijk communiqué laten weten.

Meer geld

De beide genootschappen dragen samen de verantwoordelijkheid voor ruim 80 procent van het onroerend religieus erfgoed. Zij pleiten aan het einde van het Jaar van het Religieus Erfgoed nadrukkelijk voor een 'grotere financiële betrokkenheid' van de overheid bij de instandhouding van kerkgebouwen.

Nationaal belang

"Het religieus erfgoed, monumentaal of niet, is van nationaal en cultureel belang", aldus de kerken. Zij verwijzen daarbij naar de praktijk in bijna alle Europese landen. "De Nederlandse situatie, waarbij de overheid op grote afstand staat en hooguit middels subsidies bijdraagt aan de instandhouding van monumentale gebouwen, is de uitzondering", aldus het communiqué.

Lokale overheden

Beide kerken willen grotere betrokkenheid van de rijksoverheid maar roepen tevens op tot grotere terughoudendheid en zorgvuldigheid van lokale overheden bij de aanwijzing van kerkgebouwen tot gemeentelijk monument. "Vaak gebeurt dat door toedoen van een actiegroep of om andere niet-economische redenen. Maar de betreffende lokale geloofsgemeenschappen krijgen daarvoor een rekening gepresenteerd die wel degelijk economische impact heeft."

Slopen

Sloop en verkoop van bouwgrond zijn door de soms in grote haast toegekende gemeentelijke monumentenstatus uitgesloten, constateren de kerken. "Daardoor krijgen de kerken geen gelegenheid om middels verkoop financiën te verwerven om andere, kunsthistorisch en cultureel wellicht belangrijkere kerkgebouwen in stand te houden. De kerken worden daardoor ernstig belemmerd in de uitoefening van hun eigendomsrechten en een verantwoorde instandhouding van een brede en representatieve 'collectie' religieus erfgoed."

Alleen waardige herbestemming

Beide kerkgenootschappen zien slechts beperkte mogelijkheden voor herbestemming van religieus erfgoed. De Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland besprak in november de nota Een protestantse visie op het kerkgebouw. De Nederlandse Bisschoppenconferentie besprak in september haar uitgangspunten van beleid. Beide kerken formuleerden heldere criteria voor mogelijke herbestemming. Hun uitgangspunt is identiek, zo stellen zij vast. "Als er al sprake kan zijn van herbestemming dan dient dat boven alles een waardige herbestemming te zijn", eisen de kerken. De onvoorwaardelijke keuze voor herbestemming, zoals die soms gepropageerd wordt, achten zij niet reëel.

Bewaren voor de eredienst

De kerken pleiten ervoor dat de oorspronkelijke bestemming van een kerkgebouw in nood de beste manier voor behoud is. "Financiële betrokkenheid van de overheid maakt voortzetting van het oorspronkelijke gebruik mogelijk. De Protestantse Kerk en de Rooms-katholieke Kerk zijn ervan overtuigd dat dit de beste voorwaarden schept voor het behoud van het monumentale kerkgebouw en zijn interieur."

Kwart boventallig

In Nederland zijn eind 2007 ongeveer 1.700 rooms-katholieke kerkgebouwen voor 4,3 miljoen geregistreerde katholieken. De Protestantse Kerk telt ongeveer 2.300 kerkgebouwen voor 2,1 miljoen geregistreerde kerkleden. De Rooms-Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk schatten in dat de komende 10 jaren circa 25 procent van hun kerkgebouwen boventallig zal zijn.